

Author: Erhardt, Gábor

Affiliation: MCC Építészet és emlékezet műhely

Title: RE-TUNED PANEL HOMES

Citation: Metszet, Vol 16, No 3 (2025), pp 44-49,

DOI: 10.33268/Met.2025.3.6

<https://doi.org/10.33268/Met.2025.3.6>

Received: 31 March 2025

Accepted: 16 May 2025

Published: 16 June 2025

VILLAGE ACCOMMODATION, NADAP, HUNGARY;
ARCHITECT: BÁLINT TERDIK

An experimental architectural project in Nadap, Hungary, featuring two identical buildings constructed with full-story height prefabricated concrete panels. Designed by Bálint Terdik of Triskell architectural office, these structures stand on the village, aiming to reinterpret vernacular architecture with a stark, modern aesthetic that clearly expresses its prefabricated construction. Internally, visible wood and a central service "box" maintain spatial clarity while adapting traditional layouts to modern needs. Initially conceived for rural accommodation, one unit was adapted into an office and wine tasting room. This innovative approach, initially a pragmatic response, demonstrates potential for economic and ecological sustainability.

01

ÚJRAHANGOLT PANELHÁZAK

FALUSI SZÁLLÁSHELYEK | NADAP

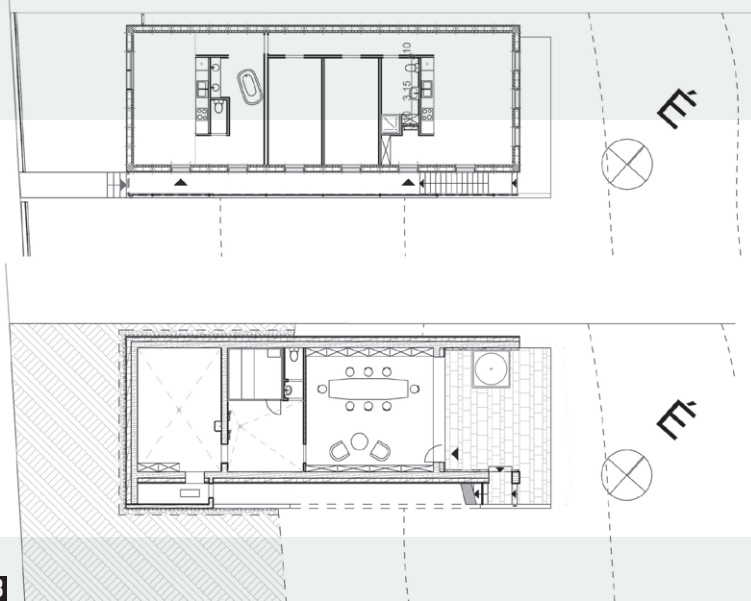
—A kissé hatásvadász cím valójában egy elgondolkodtató, szerethető, jövőbe mutató kísérlet bemutatását takarja. A cikkünk tárgyát képező, két megegyező kialakítású épület a Velencei-tó partján fekvő település szélén, egy új telekosztású terület peremén áll, mondhatni határhelyzetben. Azt aligha kell részletezni, hogy ezek a területek – szinte törvényszerűen – milyen építészeti arculat hordozói az esetek döntő többségében. Általában a szabályozás hiánya és „az én házam az én váram” típusú építetői attitűd egy széteső, a klasszikus településmagok kompaktságától idegen karaktert szokott eredményezni, amit a határtalan növekedésre törekvés dominánssá tesz a fejlődő régiók településeinek döntő hányadában. Nadap vezetése tisztában volt, van a település kedvező

fekvése okozta népszerűség előnyeivel, de hátrányai-val is. Az újonnan beköltözők számára nyitottak pár új utcát, de igyekeznek emberi léptékben tartani a növekedést. Ez az új utca festői környezetben, szőlőültetvények közvetlen szomszédságában, Budapestet a Balatonnal összekötő bicikliút közelében fut, meglehetősen jó panorámával a környező dombokra. Az építető nem véletlenül figyelt fel a területre és vásárolt meg itt több egymás mellett telket, falusi szálláshelyek építése céljából. A terveket Terdik Bálinttal, [1] a Triskell építésziroda egyik tervezőjével elkészíttette, a kivitelezést pedig saját cégével tervezte elvégezni. Ez azonban éppen a szakmunkásokban leginkább inséges időkre esett, így meglehetősen nehézkes volt az indulás. A hátrányból erényt próbálva kovácsolni,

01

02

03

- 01 Előregyártott szintmagas elemek és fa: új és régi anyagok
- 02 Szőlők között a tornácmotívum: idill
- 03 Földszinti és emeleti alaprajz: egyszerű terek sorolása

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Terdik Bálint

FOTÓ | PHOTO
Szántó Tamás

SZERZŐ | AUTHOR
Erhardt Gábor

merült fel – építető és tervező közös munkájaként – az innováció: a szintmagas előregyártott elemes építés, magyarul a panelház.

—Az első, háromrétegű próbalelemek beton teherhordó maggal, hőszigeteléssel és szintén beton külső kéreggel készültek, az egyszerűség kedvéért „természetes” szürke színben. A hagyományos módon, monolit szerkezetekből épített beton alapra egy hét alatt bedaruzhatóak voltak a falak és tetőszerkezet.

—Az épületek – az előregyártott elemek okozta viszonylagos merevség miatt – kicsit szikarak lettek, de ugyanakkor így üzenetszerűen képesek megjeleníteni a paneles

építés sajátosságát. A beton keménysége jól áll a népi építészet formavilágát továbbgondoló elemi tömegeknek. Különösen érdekes perspektívát rejt a kéregelemek – akár kézműves technikákkal – szabadon alakítható külső felületkezelése. Az ebben rejlő potenciált a későbbiekben tervezői kihasználni építető és tervező, közösen gondolkodva. Itt természetesen nemcsak a felület érdekességére, megoldozottságára, vagy akár a tájjal, kontextussal erőteljesen kontrasztos csiszoltságára lehet gondolni. Lehetőség van festésre, vagy különböző adalékanyagokkal – akár a helyben talált talajalkotó ásványokkal – való színezésre.

06
07

—A terepre ültetett épülettömeg, kihasználva a telkek lejtésviszonyait, az utca felől földszintes, hátulról pedig kétszintes, ami plusz dinamikát visz a szigorúan szerkesztett alapképletbe. Ezt a tervező maximálisan ki is használja az épület „négyhomlokzatossá” tételében, amiben legnagyobb segítségére a déli hosszhomlokzatot szervező, az

02
08

egész együttest barátságossá varázsoló fatornác volt. Ez a „ráapplikált” faszerkezet – független szerkezet léte – követi az alaprajz és a homlokzat nyíláskiosztási logikáját, nem monotonan, hanem a-b-a-b-a-b-a ritmusban. Az oldottságot az egyszintesből kétszintessé válás is növeli, de úgy, hogy a feszes szerkesztés sehol nem bicsaklik, válik népiesé,

04

- 04 A ritmikus
tornácszerkesztés
- 05 A forma régi, de
a csomópont
korszerű

*A továbbgondolás
kulcsmotívum, mivel a népi
építészet szolgálai másolása
állandó vád a hazai szerves
építészet művelőivel szemben,
ami inkább
a meg nem értésen,
mint a valóságon alapul*

05

„negédessé”. Az oszlopok, korlátok és a födéme párosa egy nyelvet beszél egymással és az épület egészével. Ugyanakkor azt fontos megjegyezni, hogy ez a gondolkodásmód nem teljesen szervesen illeszkedik az életműbe, amelyre sokkal inkább a szeszélyesebben szerkesztett épületek jellemzők. [2]

—Az eredeti tervektől némiképp eltérő – additív – megoldás miatt kevésbé szerves elem a tornác, de így talán még erősíti is az egész épület „továbbgondolt parasztház” jellegét. Ez a továbbgondolás kulcsmotívum, mivel a népi építészet szolgálai másolása állandó vád a hazai szerves építészet művelőivel szemben, ami – ahogy azt Makovecz Imre 1970-es évekbeli ún. „apajpusztai példája” [3] óta tudjuk – inkább a meg nem értésen, mint a valóságon alapul.

—Az egyedi ötletek a belsőben is folytatódnak, ahol a látószó fafelületek – a hangsúlyos acélszerelvények ellenére – lágyítják a külső már részletezett, feszes összképét.

A legmeghatározóbb hatású elem a térbe állított, szerelt jellegű, térelhatároló „doboz”, amelyben azok a funkciók (konyha, fürdő, gépészet stb.) kaptak helyet, amelyek elapóznák az elemi hatásra építő épület alaprajzát. Ötletes megoldás a háromsztatú parasztház alaprajzi egyszerűsége és a napjaink civilizációs igényei diktálta helyiségdömping közötti szakadék áthidalására, amire a „nem teljes értékű” lakófunkció jó lehetőséget is ad.

—Építés közben az egyik épület funkciója módosult: falusi szálláshely helyett iroda és kóstolóterem került bele, észszerű kompromisszumok árán, a későbbi funkció(vizsza)váltást is lehetővé téve.

—Egyes vélekedések szerint a cikkünkben szereplőkhöz hasonló kísérletek a fenntarthatóságot is szolgálják, mind ökológiai, mind ökonómiai oldalról. Az előregyártásnak köszönhetően gyakorlatilag nincs helyszíni hulladék, ugyanakkor kis elemvariáció esetén az elemgyártás

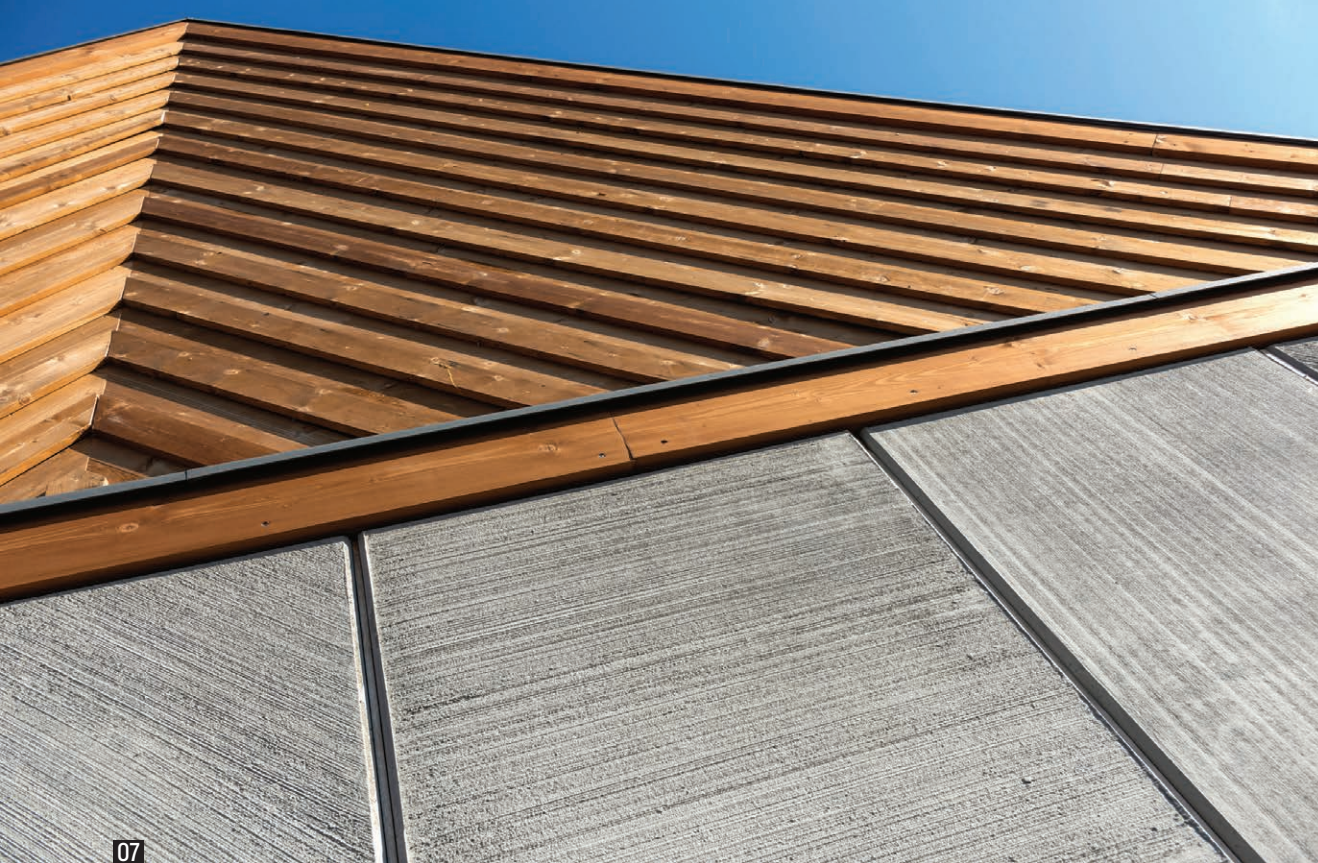
03

hallatlanul gazdaságos lehet, mind anyagilag, mind (emberi és energetikai) erőforrásmenedzsment szempontjából.

—A tervezőket – a hazai szerves építészet több képviselőjéhez hasonlóan [4] – alapvetően nem ez a kettős törekvés vezette, hanem a már említett munkaerőhiányra válaszul a meglévő kivitelezői kapacitást kihasználva találták ki az előregyártást, ha úgy tetszik, ösztönösen. Ugyanakkor a rendszer továbbgondolásra érdemesnek bizonyult:

a szomszéd dombon épülő új borászati épületét is ebből tervezi építeni a megbízó. Az innováció is megmarad: a külső kéreg anyagát próbálgatják egyedivé és egyben a helyhez kötődővé tenni agyag vagy a helyi kő hozzákeverésével. Remélhetőleg próbálkozásaikat siker koronázza, és egy senki által nem várt médiumon keresztül tudják segíteni – igazi metamodern gesztusként [5] – a genius loci megnyilvánulását: panelházakkal...

- 06 Fa és látszóbeton
- 07 Az érdesített felület az oromfal rézsútos vonalát is megjeleníti
- 08 Völgy felőli homlokzat pergolával

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Ungváry-Kiss, Márta: „Út a víziótól a valóság felé – városi alközpont Agárdon”, *Országépítő*, Vol 35, No 2 (2024), pp 20–25.
- [2] Harmath-Gyetvay, Enikő: „Bölcsőde Vecsésen – Terdik Bálint”, *Országépítő* [online], 2021-12-29, hozzáférhető: <<https://orszagepito.net/epuletek/bolcsode-vecsesen-terdik-balint/>> [utolsó belépés: 2025-04-01].
- [3] Erhardt, Gábor: „Makovecz – A XX. századi magyar építészettörténet párhuzamai”, *Magyar Művészet*, Vol 10, No 5 (2022), p 15.
- [4] Erhardt, Gábor: „Kritikai regionalizmus és ökológiai lábnyom – Ház a Bükkös-patak partján”, *Országépítő*, Vol 29, No 2 (2018), pp 16–21.
- [5] Erhardt, Gábor: „Rekonstruktív dekonstrukció – Adalékok a kulturális emlékezet metamodern fordulatának értelmezéséhez”, *Magyar Művészet*, Vol 12, No 1 (2024).

GENERÁLTERVEZŐ: Tectum-Art Építésziroda Kft. | ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSÁK: Terdik Bálint, Turi Gergő, Tömpe Zoltán | STATIKA: Árva Péter (Erőművész Kft.) | ÉPÜLETGÉPÉSZET: Hegedűs Zoltán (Installplan) | ELEKTROMOSSÁG: Domonkos Gyula | KIVITELEZŐ: Bakos László (Art'n'Bau Kft.)